

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Consiliul Europei

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a III-a

HOTĂRÂREA

în Cauza BONE împotriva României

(Cererea nr. 12776/06)

Strasbourg

4 noiembrie 2008

Devenită definitivă la 4.02.2009

Această hotărâre poate suferi modificări de formă.

În Cauza BONE împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a III-a), statuând în cadrul unei camere formate din:

Josep Casadeval, președinte,

Elisabet Fura-Sandström,

Corneliu Bîrsan,
Alvina Gyulumyan,
Egbert Myjer,
Ineta Ziemele,
Ann Power, judecători,
și Santiago Quesada, grefier de secție,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la data de 14 octombrie 2008,
a pronunțat următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 12776/06, introdusă împotriva României, prin care doi cetățeni germani, domnul Mihai Bone și soția sa, doamna Florica Bone (*reclamanții*), au sesizat Curtea la data de 30 martie 2006 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamanții sunt reprezentați de dna. Roxana Sommer, avocat în Egg, Elveția. Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de domnul Răzvan-Horațiu Radu, agent al Ministerului Afacerilor Externe.

3. La 29 ianuarie 2007, Curtea a hotărât să comunice Guvernului cererea. Prevalându-se de prevederile art. 29 § 3, ea a decis că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

4. Guvernul german, căruia i-a fost transmisă o copie a cererii în temeiul art.44 § 1 a) al regulamentului, nu a să prezentat un punct de vedere în prezenta cauză.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

5. Reclamanții s-au născut în anul 1940 și respectiv 1945 și locuiesc la Stuttgart.

6. Reclamanții sunt proprietarii unui imobil situat în Constanța, care a fost naționalizat în anul 1983 și vândut de către stat unor terți, foști chiriași, printr-un contract din data de 13 decembrie 1996.

7. Printr-o hotărâre definitivă din 4 septembrie 2000, tribunalul județean din Constanța a constatat, la cererea reclamanților, caracterul abuziv al naționalizării și a anulat titlul de proprietate al statului.

8. La data de 1 august 2002, reclamanții au formulat o acțiune în anularea contractului de vânzare cumpărare din data de 13 decembrie 1996, înregistrată pe rolul judecătoriei Constanța. Printr-o hotărâre judecătorească din data de 27 noiembrie 2003, judecătoria a respins acțiunea. În pofida faptului că le-a recunoscut dreptul de proprietate, instanța a decis că cumpărătorii au dobândit apartamentul în litigiu fiind dobânditori de bună credință și, prin urmare, aveau dreptul de a-l păstra. Această sentință a fost menținută prin decizia definitivă din 28 noiembrie 2005 pronunțată de către Curtea de Apel din Constanța.

9. După adoptarea Legii nr. 10/2001 din 14 februarie 2001 privind regimul juridic al bunurilor imobile acaparate în mod abuziv de Stat, reclamanții au solicitat să fie despăgubiți pentru lipsirea de dreptul de proprietate asupra bunului lor, la valoarea de pe piață a acestuia, conform prevederilor legii respective. Până în prezent nu au fost despăgubiți.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE PERTINENTE

10. Prevederile legale și jurisprudența internă pertinente sunt descrise în hotărârile *Brumărescu c. României* ([GC], n° 28342/95, CEDO 1999-VII, pp. 250-256, §§ 31-33), *Străin și alții c. României* (n° 57001/00, CEDO 2005-VII, §§ 19-26) și

Păduraru c. României (n° 63252/00, §§ 38-53, 1 decembrie 2005) și *Tudor c. României* (n° 29035/05, §§ 15-20, 17 ianuarie 2008) .

11. Din observațiile guvernului prezentate Curții la data de 8 iulie 2008 în două cauze (nr. 26694/06 și 47091/06) aflate pe rolul Curții, referitoare la bunuri imobile ieșite din patrimoniul proprietarilor lor prin decrete de naționalizare, rezultă că autoritățile române au luat măsuri care vizează accelerarea procedurii de acordare a despăgubirilor prin intermediul fondului „Proprietatea”, în temeiul Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 81/2007. Guvernul face trimitere la o scrisoare redactată de către autoritățile care administrează acest fond, din care rezultă că fondul funcționează sub forma unei societăți de investiții de tip închis și va fi înregistrat pe lângă Comisia națională de valori mobiliare drept organism de plasament colectiv, după evaluarea activelor care se găsesc în patrimoniul fondului. Guvernul subliniază că persoanele care dețin acțiuni la fond au în viitor două opțiuni, și anume de a păstra acțiunile fondului și de a beneficia de un venit sub formă de dividende, sau de a solicita convertirea acestora în numerar, sume care în viitor vor putea fi încasate. Guvernul precizează că, la data de 1 februarie 2008, erau înregistrate un număr de 2440 asemenea opțiuni, dintre care 855 au fost rezolvate, totalul despăgubirilor plătite de către acest fond ridicându-se la 72 000 000 lei noi românești (RON), adică în jur de 20 400 000 euro (EUR). În plus, începând de la data de 1 noiembrie 2007, fondul a început distribuirea dividendelor.

ÎN DREPT

I. Asupra pretensei încălcări a art. 1 din Protocolul nr. 1

12. Reclamanții se plâng că au suferit o atingere a dreptului la respectarea bunurilor lor, constând în imposibilitatea de a se bucura de proprietatea apartamentului lor, al căror proprietari au fost recunoscuți prin hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă. În acest sens invocă articolul 1 din Protocolul nr. 1 care prevede următoarele :

« Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decât pe motivul utilității publice și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale de drept internațional.

Prevederile precedente nu aduc atingere dreptului pe care îl dețin Statele de a pune în vigoare legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa utilizarea bunurilor în conformitate cu interesul general sau pentru a asigura plata impozitelor sau a altor contribuții sau amenzi. »

A. Asupra admisibilității

13. Curtea constată că cererea nu este în mod manifest neîntemeiată în sensul art. 35 § 3 din Convenție. De asemenea, ea constată că aceasta nu prezintă nici un alt motiv de inadmisibilitate și o declară așadar admisibilă.

B. Asupra fondului

14. Guvernul reiterează argumentele prezentate anterior în cauze similare.

15. Reclamanții contestă caracterul real și efectiv al sistemului de indemnizare instituit prin Legea nr. 10/2001, modificată prin Legea nr. 247/2005, subliniind că fondul „Proprietatea” nu funcționează în mod efectiv și cp, în orice caz, ar fi prea riscant pentru ei să accepte, în compensarea unei valori imobiliare sigure, acțiuni emise pe o piață de valori mobiliare în formare și instabilă, astfel cum este cea din România.

16. Curtea a afirmat deja în numeroase cauze că lipsirea de dreptul de proprietate a reclamanților cu privire la bunurile vândute de către stat către terții care le ocupau în calitate de locatari, combinată cu absențe prelungite de indemnizare la nivelul valorii bunurilor, este incompatibilă cu dreptul la respectarea bunurilor garantat de articolul 1 din protocolul 1 (*Străin*, anterior citată, §§ 39, 43 și 59; *Porteanu c. României*, nr. 4596/03, § 34, 16 februarie 2006).

17. În speță, Curtea nu vede motive pentru a se îndepărta de abordarea avută în cazurile menționate anterior. Vânzarea de către Stat a imobilului reclamanților împiedică

– încă și astăzi – reclamanții să beneficieze de dreptul lor de proprietate recunoscut de o decizie definitivă și irevocabilă. Curtea consideră că o astfel de situație echivalează cu o privare de proprietate *de facto*, în absența oricărei indemnizații.

8. Curtea menționează că la data faptelor nu exista în dreptul intern o cale de atac eficace susceptibilă să ofere reclamanților o indemnizare pentru această lipsire de proprietatea lor (*Străin*, anterior citată, §§23, 26-27, 55-56; *Porteanu*, anterior citată, §§ 23-24 și 34-35). În plus, Curtea observă că nici în prezent guvernul nu a demonstrat că sistemul de indemnizare creat de către guvern în luna iulie 2005 prin Legea nr. 247/2005 ar permite beneficiarilor acestei legi să primească, conform unei proceduri și unui calendar previzibile, o indemnizație în raport cu valoarea de piață a bunurilor de care au fost lipsiți.

19. Această concluzie nu aduce atingere unei evoluții pozitive care ar putea urma în viitor cu referire la mecanismele de finanțare prevăzute de această lege specială cu scopul de a indemniza persoane care, precum reclamanții, au fost în situația de a li se fi recunoscut calitatea de proprietari printr-o decizie definitivă. În această privință, Curtea ia act cu satisfacție de evoluția recentă care pare a se prefigura în practică și care se îndreaptă într-un sens de dorit în acest domeniu (paragraful 11 de mai sus).

20. În concluzie, a existat și continuă să existe o încălcare a articolul 1 din Protocolul nr. 1.

II. Asupra aplicării art. 41 din Convenție

21. În conformitate cu art. 41 din Convenție,

« În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă. »

A. Prejudiciu

22. Reclamanții solicită, cu titlul de daune materiale, acordarea sumei de 70 000 euro (EUR), reprezentând valoarea de circulație actuală a apartamentului în litigiu. Aceștia mai solicită 90 000 EUR, reprezentând lipsa de folosință rezultată din lipsirea de proprietatea apartamentului lor, prezentând Curții un calcul întemeiat pe valoarea chiriilor pe care le-ar fi putut percepe. În fine, aceștia mai solicită 18 000 EUR cu titlul de daune morale pentru suferințele cauzate de nerespectarea dreptului lor de proprietate. Reclamanții nu furnizează vreo expertiză tehnică de stabilire a valorii apartamentului lor.

23. Guvernul apreciază că valoarea de circulație a apartamentului este de 57 210 EUR și prezintă în acest sens avizul unui expert redactat în luna august 2007.

24. În ceea ce privește lipsa de folosință, Guvernul face trimitere la cauzele *Sofletea împotriva României* (nr. 48179/99, hotărârea din 25 noiembrie 2003) și *Buzatu împotriva României* (nr. 34642/97, hotărârea – satisfacție echitabilă - din 27 ianuarie 2005) și apreciază că pretențiile reclamanților ar putea fi eventual luate în considerație în determinarea prejudiciului material.

25. În ceea ce privește daunele morale, Guvernul consideră că nu există legătură de cauzalitate între suma solicitată cu acest titlu și pretinsa încălcare a Convenției. Aceasta apreciază că suma este excesivă în raport de jurisprudența Curții în materie.

26. Curtea reamintește că o hotărâre prin care se constată o încălcare a unui drept atrage pentru statul pârât obligația juridică de a pune capăt acestei încălcări și de a șterge consecințele acesteia. Dacă dreptul intern nu permite decât ștergerea imperfectă a consecințelor acestei încălcări, articolul 41 din Convenție conferă Curții puterea de a acorda o reparație părții lezate prin actul sau omisiunea în legătură cu care a avut loc constatarea încălcării Convenției.

27. Printre elementele luate în considerare de către Curte atunci când dispune cu privire la aceste aspecte figurează prejudiciul material, adică pierderea efectiv suferită drept consecință directă a încălcării invocate, și prejudiciul moral, adică repararea stării de angoasă, a disconfortului și incertitudinilor rezultate din această încălcare, precum și alte prejudicii nemateriale (a se vedea, printre altele, *Ernestina Zullo împotriva Italiei*, nr. 64897/01, § 25, 10 noiembrie 2004).

28. În speță, referitor la determinarea cuantumului prejudiciului material, Curtea observă că numai Guvernul a prezentat o evaluare a apartamentului în litigiu.

29. Având în vedere informațiile de care dispune referitor la prețurile de pe piața imobiliară și pronunțându-se în echitate, Curtea decide valoarea actuală a apartamentului în litigiu ca fiind 65 000 EUR:

30. În ceea ce privește sumele solicitate cu titlu de lipsă de folosință a bunului, calculate în raport cu prețul locației acestui bun, Curtea nu va putea alocă nici o sumă cu acest titlu ținând cont, pe de o parte, de faptul că aceasta a dispus restituirea bunului drept reparație în sensul articolului 41 din Convenție și, pe de altă parte, de faptul că acordarea unei sume cu acest titlu ar îmbrăca în speță un caracter speculativ, posibilitatea și randamentul unui spațiu locativ depinzând de mai multe variabile. Cu toate acestea, aceasta va ține cont de lipsirea de proprietate suferită de către reclamantii cu ocazia reparării prejudiciului moral (a se vedea *Isar împotriva României*, n° 42212/04, § 34).

31. În ceea ce privește cererea reclamantilor referitoare la prejudiciul moral, Curtea consideră că evenimentele respective au provocat acestora disconfort și incertitudini, și că suma de 4000 EUR reprezintă o reparare echitabilă a prejudiciului moral suferit.

B. Costuri și cheltuieli

32. Reclamantii au solicitat 37 720 EUR cu titlu de costuri și cheltuieli, fără a prezenta documente justificative în dovedirea acestora..

33. Guvernul arată că reclamantii nu au prezentat nici un document justificativ pentru a face dovada cheltuielilor invocate. Aceasta nu se opune la rambursarea acestora, sun condiția ca acestea să fie dovedite, necesare și să aibă legătură cu cauza.

34. Curtea arată că în temeiul art. 41 din Convenție pot fi rambursate numai cheltuielile despre care se stabilește că au fost realmente expuse, care corespund unei necesități și care sunt într-un quantum rezonabil (a se vedea între altele *Nikolova împotriva Bulgariei* [GC] nr.31195-96, § 79, CEDH 1999 –II).

2. Având în vedere că reclamantii nu au justificat cheltuielile solicitate, Curtea decide să nu le fie plătită nici o sumă sub acest aspect.

C. Majorări de întârziere

28. Curtea hotărăște să aplice majorările de întârziere echivalente cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte marginale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

CURTEA,

ÎN UNANIMITATE:

1. declară cererea admisibilă;

2. hotărăște că s-a încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1;

3. hotărăște:

a) că statul pârât trebuie să achite reclamanților în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărârii, în conformitate cu art. 44 alin. 2 din Convenție, sumele următoare convertite în moneda națională a statului pârât la cursul în vigoare la data plății:

i. 65 000 EUR (șaiszeci și cinci de mii de euro) plus orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit, drept prejudiciu material

ii. 4 000 EUR) patru mii de euro) plus orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit, drept prejudiciu moral

b) că începând de la data expirării termenului amintit și până la momentul efectuării plății, sumele vor fi majorate cu o dobândă simplă, a cărei rată este egală cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte procentuale;

4. respinge cererea de acordare a unei satisfacții echitabile pentru rest.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la data de 4 noiembrie 2008, în aplicarea art. 77 alin. 2 și 3 din Regulament.

Santiago Quesada,

grețier

Josep Casadevall

presedinte